

Klagenemnda for krav om kompensasjon og billighetserstatning
for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i
internasjonale operasjoner

Unntatt off., jf. offl § 13.1 jf. fvl § 13.1

VEDTAK

Klagesak nr.: 29/2015

Klager: [REDACTED]

Klagers prosessfullmektig: Advokat Jon Olav Holvik

Klagen gjelder: Krav om kompensasjon etter
forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt
kompensasjonsordning.

Beslutningsdato: 25. august 2016

I behandlingen har deltatt: Anne Stine Eger Mollestad
Marianne Abeler
Claus Brynildsen
Trond Jørgensen

Konklusjon: Klagen tas delvis til følge. Skadelidte tilkjennes
70% av 65 G. Saksomkostninger i anledning
klagen dekkes.

***

1. Sammendrag av saksgangen

Klagen gjelder krav etter forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i internasjonale operasjoner (kompensasjonsforskriften).

██████████, heretter kalt skadelidte, er født ██████████. Skadelidte tjenestegjorde i flere kontingenter i ██████████ fra henholdsvis mai til november ██████████, og i fra november ██████████ til desember ██████████.

Skadelidte er født i ██████████, oppvokst i ██████████, og skal ha hatt en vanlig oppvekst og utvikling. Etter avsluttet ungdomsskole begynte han å jobbe som ██████████. Han jobbet innenfor denne bransjen frem til tjenesten i ██████████, bare avbrutt av førstegangstjeneste fra ██████████.

Skadelidte tjenestegjorde som kokk i begge periodene i ██████████. Under den første perioden beskriver skadelidte passering av en bom hvor det gikk av et vådeskudd fra ██████████ eller ██████████, som kontrollerte bommen. Stein og grus skal ha sprutet mellom skadelidtes ben, og skadelidte skal ha hevet seg ned i grusen. På vei tilbake gjennom den samme bommen, glemte skadelidte å lukke denne, noe som skal ha resultert i at det ble avfyrt en salve fra MG-en, og at skytteren skal ha ropt til skadelidte «next time you be dead». Skadelidte forteller videre om at store dele av kontingenten var preget av overskyting med granater, og da slik at alt de stablet i hyller ofte ble ristet ned på gulvet av vibrasjoner. Han skal også ha sett et avkuttet hode i en bøtte, samt ha hørt skrikene fra torturerte fanger i fengselet i ██████████ når de passerte i nærheten.

Etter hjemkomsten skal skadelidte ha fortsatt som ██████████ frem til ny tjeneste i ██████████. Han skal i et egenerklæringsskjema ha krysset av på at han følte seg «helt frisk» og at tjenesten var «nokså lett». Han har imidlertid selv forklart at han ble svært nervøs som følge av tjenesten, og at han sov svært urolig om nettene. Han skal også ha blitt mindre sosial, og mer årvåken og var for lyder. Hans psykiske helse ble vurdert å være tilfredsstillende på legeundersøkelse for ny internasjonal tjeneste i ██████████.

Under det andre oppholdet tjenestegjorde skadelidte i tillegg til som kokk, som nattpatrolje og i mineklarerer. Skadelidte har forklart at han var i 100 % beredskap og at han derfor skal ha tenkt han like gjerne kunne delta på det han kunne. Skadelidte har videre forklart at han ikke var tilsvarende redd og engstelig som under tjenesten i ██████████, og at det var færre belastende hendelser i ██████████. Han skal ha begynt å drikke mye under tjenesten, annenhver dag, men unngått å bli synlig beruset. Han skal ha krysset av for «helt frisk» og «nokså lett» tjeneste ved dimisjon i ██████████.

Etter hjemkomsten fortsatte han i sin gamle jobb. Han var imidlertid på flere konsultasjoner hos lege i forbindelse med håndleddskade, tennisalbue, ryggsmertor med stråling og vissent ben i perioden 1996-99. I forbindelse med tjeneste i IRF utenfor Napoli i 1999 mistet skadelidte følelsen og førligheten i venstre hånd. Skadelidte skal siden ha hatt smerter ved belastning av armen, i tillegg til et voldsomt sinne. Han fikk i 2001 godkjent skaden som yrkesskade etter fall mot murkant. Smertene i armen førte til omskolering til IT-utdannelse i perioden 2001-03. Han jobbet i flere firmaer, i forskjellige yrker, frem til august 2013, da han måtte avslutte sitt daværende engasjement i ██████████, grunnet plager med armene. Han oppgir selv at sinnet også bidro til at han ikke greide å stå i de forskjellige jobbene.

Skadelidte ble i vedtak fra NAV av 12. november 2015 tilkjent 100% uføretrygd fra 1. desember 2015. I arbeidsevnevurdering av 12. august 2015 fremgår at skadelidte «*har varig nedsatt arbeidsevne som følge av (...) psykiske og fysiske plager.*».

Det er i anledning saken innhentet spesialisterklæring fra psykolog Bård Greve av 12. januar 2015. Greve stiller diagnosen F.62 vedvarende personlighetsforandring etter katastrofale livshendelser, med bidiagnose: F33.1 Tilbakevendende depressiv lidelse, aktuell episode moderat. Skadelidtes medisinske invaliditet vurderes å være 30%, og anses å være et resultat av en vedvarende aktiveringstilstand forårsaket av tjenesten i 1987.

I vedtak av 24. april 2015 fra Statens pensjonskasse (SPK) ble skadelidte tilkjent 70% av full kompensasjon etter ordningens Del I (35G).

Advokat Jon Olav Holvik har påklaget avslaget under den særskilte kompensasjonsordningen på vegne av skadelidte i klage av 8. mai 2015. Det anføres at den foreliggende medisinske dokumentasjon er tilstrekkelig til å oppfylle det alminnelige beviskravet som gjelder etter ordningens del I (65 G). Det anføres også at den psykiske belastningsskaden må anses som årsak til hele skadelidtes uførhet.

SPK har ikke funnet grunn til å omgjøre sitt vedtak, og saken er sendt frem for klagebehandling.

Skadelidte møtte i Klagenemnda sammen med sin advokat. SPK var også tilstede i møtet.

2. Nemndas vurdering

Krav på kompensasjon etter forskrift om særskilt kompensasjonsordning, forutsetter at skadelidte er påført en varig psykisk belastningsskade som følge av tjenestegjøring i en internasjonal operasjon. Videre er det også et krav om at den psykiske belastningsskaden har medført varig ervervsmessig uførhet, jf. forskriften § 3 første ledd.

Etter forskriften del II gjelder det alminnelig krav til bevis i motsetning til kravene under 35G-ordningen, hvor det er lempeligere krav til bevis. Skadelidte er tilkjent 70% erstatning under 35G-ordningen. Det er ikke bestridt at skadelidte er psykisk syk.

Spørsmålet for nemnda blir om det er tilstrekkelig sannsynliggjort at tjenesten er årsak til skadelidtes varige, psykiske belastningsskade. Saken reiser spørsmål om hvorvidt det alminnelige beviskravet er oppfylt, jf. forskriften del II (65G). Dersom nemnda finner at så er tilfelle, blir spørsmålet i hvilken grad den psykiske belastningsskaden har medført varig ervervsmessig uførhet.

Kravene til årsakssammenheng utledes av betingelseslæren. Etter betingelseslæren vil tjenesten være årsak til skadelidtes psykiske plager dersom den har vært en nødvendig og tilstrekkelig betingelse for skadens inntreden. Det er skadelidt som bærer bevisbyrden for at det foreligger en slik nødvendig og tilstrekkelig årsakssammenheng. Årsakskravet mellom en handling og en skade er vanligvis oppfylt dersom skaden ikke ville ha skjedd om handlingen tenkes bort. Handlingen er da en nødvendig betingelse for at skaden inntreffer, jf. eksempelvis Rt-1992 s. 64.

SPK har tilkjent skadelidte erstatning etter 35G-ordningen, men har i sitt vedtak knyttet til 65G-ordningen lagt vekt på at det ikke foreligger tidsnære bevis som tilsier at skadelidte ble påført

en psykisk belastningsskade som følge av tjenesten. Det vises særlig til skadelidtes egne tilbakemeldinger på dimisjonserklæringer, og at han vendte tilbake til sin jobb som kjøttskjærer etter hver av kontingentene, uten at det er dokumentert at han hadde psykiske plager. Det vises videre til at det etter yrkesskaden i 1999 fremgår at skadelidte skal ha hatt psykiske plager, men at det først var i 2013 at FN-tjenesten ble vurdert som årsak til skadelidtes psykiske plager.

Skadelidtes advokat har i klagen vist til at det både av erklæring fra overlege Bjørn Becker ved Søndre Vestfold DPS av 19. september 2014, og av spesialisterklæringen fra Greve, fremgår at det foreligger årsakssammenheng mellom tjenesten og skadelidtes psykiske plager.

Det skal foretas en fri bevisbedømmelse. Det oppstilles da ingen begrensninger for hvilke bevis som skal fremlegges, men vekten av dem vil naturligvis variere, jf. bl.a. Rt. 1998 s 1546 og Rt. 2010 s 1547. Det er ikke et vilkår at det foreligger tidsnære bevis i form av journaler eller lignende, for at beviskravet etter forskriften § 4 a skal være oppfylt. Spørsmålet blir hva som anses som mest sannsynlig årsak til at skadelidte utviklet en psykisk lidelse.

I spesialisterklæring avgitt 12. januar 2015 av Bård Greve, er skadelidte diagnostisert med F.62, vedvarende personlighetsforandring etter katastrofale livshendelser, med bidiagnose: F33.1 Tilbakevendende depressiv lidelse, aktuell episode moderat. Den sakkyndige knytter diagnosen til tjenesten i [REDACTED]. Dette understøttes også av annen medisinsk dokumentasjon i saken. Det er på det rene at det ikke foreligger opplysninger om at skadelidte var plaget i umiddelbar tilknytning til at han returnerte fra tjeneste. Nemnda presiserer at det ikke er grunnlag for å utlede at skadelidte ikke kan ha vært plaget selv om han ikke har gitt opplysninger om dette i forbindelse med dimittering. Det vises i den sammenheng til Ot.pr. nr 67 s 13, hvor det nettopp fremkommer ”*Dertil kommer det at det kan forekomme en viss underrapportering fra personell i internasjonale operasjoner fordi negativ helseutvikling kan få direkte konsekvenser for den videre tjenesten da det gjelder særlige helsekrav her.*”

Opplysninger om at han var utsatt for belastende hendelser under tjeneste som har medført plager, har først tilkommet på et langt senere tidspunkt, da skadelidte ikke lenger evnet å stå i sitt arbeid etter at han ble påført en skade. Det er på den annen side ikke fremkommet opplysninger som står i motstrid med den sakkyndiges vurderinger av sykdomsutvikling og årsaksvurdering.

Ut fra de foreliggende opplysninger, syns skadelidte å ha fungert i arbeid, men med utfordringer som kjennetegner mange av de som er skadet under tjeneste, gjennom høyt aktiveringsnivå, ustabilitet i sosiale relasjoner, konflikter og problemer med sinnemestring mv. Han har vært i psykisk ubalanse ved flere anledninger og dette er dokumentert i 2005 og 2007.

Den sakkyndige har etter en grundig gjennomgang av det foreliggende materiale konkludert med at skadelidtes ”*aktuelle og dominerende psykiske plager er knyttet til tjenesten i [REDACTED]. Han fremstår på undersøkelsestidspunktet med en total psykiatrisk betinget medisinsk invaliditet skjønnsmessig svarende til 30%. Dette anses i sin helhet å være relatert til tjenesten i [REDACTED] i [REDACTED].*”

Det fremgår videre av medisinsk vurdering datert 19. september 2014 fra Vestfold DPS at skadelidte i samtaler gir ”*en troverdig fremstilling av traumeerfaring fra tjenestegjøring i internasjonal operasjon i [REDACTED] i [REDACTED]. Hans beskrivelser av symptomutviklingen i etterkant av hendelsen, som han har gjentatt i mange omganger i løpet av behandlingskontakten her, vurderes å være konsistent og troverdig.*”

Med støtte i de grundige og samstemte medisinske vurderinger som er avgitt i saken, herunder også skadelidtes konsistente og troverdige forklaringer om hendelser og sykdomsutvikling, finner nemnda etter en samlet vurdering av bevisbildet, at det er sannsynlighetsovervekt for årsakssammenheng mellom tjenesten og varig psykisk belastningsskade. Det alminnelige beviskravet anses derfor som oppfylt, jf. forskriften del II (65 G).

Spørsmålet blir i det følgende i hvilken grad den psykiske belastningsskaden har medført varig ervervsmessig uførhet.

Nemnda bemerker at skadelidte har hatt et langt yrkesliv i et fysisk belastende yrke som ██████████. Han har flere ganger vært hos lege pga. fysiske plager, både i perioden 1988 – 1993, og i perioden 1996 – d.d. Det vises særlig til at skaden i venstre hånd i 1999 ble godkjent som yrkesskade, med en varig medisinsk invaliditet. Skaden i hånden utviklet seg og medførte at skadelidte fikk plager i den andre armen, skuldre og nakke. Det fremgår at hans fysiske plager gjorde at han avsluttet arbeidstrening hos ██████████, etter flere og omfattende forsøk på tilrettelegging.

SPK har lagt til grunn at skadelidte etter 35G-ordningen tilkommer 70% av 35G. Nemnda kan ikke se at saken stiller seg bevismessig i noen annet lys for så vidt gjelder vurderingen under 65G i denne sammenheng. Nemnda har etter dette kommet til at skadelidte, dersom den psykiske belastningsskaden tenkes borte, uansett ville fått plager som ville gjort ham delvis ervervsmessig ufør.

Nemnda har etter en samlet vurdering kommet til at 70 % av skadelidtes ervervsmessig uførhet skyldes hans psykiske plager.

For klageomgangen har advokat Holvik fremsatt krav om dekning av utgifter til juridisk bistand på totalt kr. 30 625,- inkl. mva. Kravet gjelder en tidsbruk på 12 timer og 15 minutter. I henhold til forskrift av 24. juni 2011 om klagenemnda § 13, dekkes rimelige og nødvendige utgifter til juridisk bistand i anledning klageomgangen. Kravet dekkes i sin helhet.

Advokat Holvik har lagt frem reiseregning for fremmøte på kr. 3 502,50. For skadelidtes fremmøte er det lagt frem et krav på totalt kr. 318,-. Reiseregningen fra advokat Holvik inkluderer krav om dekning av lunsj med kr. 80,-. Etter nemndas syn er det ikke hjemmel for å dekke lunsj i forbindelse med fremmøte. Det er også satt opp kjøregodtgjørelse med kr. 4,15 per km. Nemnda dekker som kjent kilometergodtgjørelse basert på NAV sine satser, herunder med kr. 2,50 per km. Det gjøres derfor fratrukket for utgifter til lunsj, samt forhøyet kilometergodtgjørelse. Reiseutgifter dekkes etter dette med kr. 3 373,- for advokat Holvik og med kr. 318,- for skadelidte.

3. Konklusjon

Klagen tas delvis til følge. Skadelidte innvilges kompensasjon tilsvarende 70% av 65 G etter forskriften del II. Til fradrag kommer tidligere utbetalt billighetserstatning, og erstatning utbetalt etter ordningens del I.

Utgifter til juridisk bistand i klagebehandlingen dekkes med kr. 30 625,- inkl. mva.

Reiseutgifter dekkes med kr. 3 373,- for advokat Holvik og med kr. 318,- for skadelidte.

Vedtaket er enstemmig.

***

Oslo, 12. oktober 2016

Anne Stine Eger Mollestad
Leder av klagenemnda